



Йордан Йовков

В строя

Цъклено и синьо небе стоеше над голямата гора, изпъстрена вече с всички нюанси на жълти и червени бои, в кристалния въздух, какъвто имат само есенните дни, звънливо се отекваха ударите на брадви. От няколко дни тук беше се открило сечище и много хора от околните села бяха надошли за дърва. Широко пространство беше вече разчистено и, светнало и празно, прошарено само с черните гнезда на изсечените до долу стъбла, осеяно с шума и съчки, приличаше на току-що рязано лозе. По краищата на сечището се издигаха големи купища от вършина, а до тях, чисто изкастрени, бяха наредени зеленикави мертеци и суровици. Навътре в гората кипеше трескава работа. Непрекъснато ечаха брадвите и от време на време с продължителен трясък се поваляше някъде дърво.

Наблизо около разпрегнатите коля пасяха конете. Това бяха обикновени хергелета, дребни и грозни, с големи търбуси и с рунтава и сплъстена козина. Но между тях веднага се хвърляше в очи едни едър кон от съвсем друга порода. Той беше строен и хубав, целия черен, с една само бяла звезда на челото. В стойката и вървежа му, във всяко едно негово движение еднакво ясно се чувствуваше и природно достойнство, и трайните следи на една дълга дресировка. Имаше малка грива и късо подрязана опашка. Всичко това лесно даваше да се разбере, че конят е бил военен. И наистина, сегашният му стопанин, горският стражар, неотколе беше го купил от една военна комисия, която разпродаваше в града бракувани коне.

Никаква прилика нямаше между тоя кон и целия табун, сред който беше изпаднал; между дребните и ниски кончета той изглеждаше прекомерно голям. Спокойните му и огладени движения, които на всяко друго място биха били изискано хубави, тук изглеждаха някак прекалено сериозни и важни. Приличаше на някой стар благородник, осиромашал и изпаднал в чужда среда. Навикнал на другарство, той постоянно се луташе между другите коне, но тия дребни и зли животни присвиваха уши и негостоприемно отпъждаха от себе си тоя странен чужденец. Тогава той ги следеше малко по-отдалеч, бавен и тежък, обзет от кротка меланхолия, в която живееха привички от друго време. Или пък се спираше на едно място и като поклащаше глава и размахваше опашка, за да се брани от мухите, дремеше с полузакрити очи и с увиснала долна бърна, лъснат от слънцето, все тъй внушителен, едър и хубав.

Горският беше много зает с работа: наглеждаше дали се поставят правилно фигурите, с които отмерваха на кубици готовите дърва, настояваше да се сече ниско до земята и всичко наред, като се запазват само липите, дрянът и плодните дръвчета. Всичко това му струваше много

разправии. Селяните го слушаха, но и поглеждаха сегиз-тогиз към конете. Едрият черен кон на горския всякога привличаше вниманието им и затова много често разговорите се водеха около него. И горският, който беше суетен човек и обичаше да се хвали, неведнъж вече беше разказал историята на коня. Не било лесна работа да го купи от комисията. Конят бил най-хубавият и около него, като орли, се били струпали де що цигани и джамбази имало. Най-после, кое с молби и увещания, кое с хитрост, като нарочно преувеличавал недостатъците му, той успял да го вземе. И тъкмо навреме, защото цели шест месеца, как бил останал пеш. По-рано той си имал добро конче, дребно наистина, но живо, бяло като лебед и бързо като сърна. Но това безценно животно станало жертва на лакомията си, защото, след като прекарало една оскъдна зима, още в първите пролетни дни умряло, отровено от лоши треви.

Горският разказваше всичко това не че не беше прежалил първия си кон, а само да покаже, че такава голяма загуба можеше да се изкупи само с такъв кон, какъвто имаше сега: як, здрав и хубав. Същински боеви кон, който не трепваше дори когато той стреляше понякога с кримката си отгоре му. Наистина, конят си имаше някои недостатъци, инак нямаше да го бракуват: беше сляп с едното око и накуцваше, но единият недостатък съвсем не го загрозяваше, а другият се забелязваше само при по-бързите алюри.

Мръкваше се, от дърветата се проточиха дълги сенки, по-синьо и по-ведро стана небето, в спокойния въздух по-ясно се чуваха разговорите и по-звънливо ечаха бравите. Но друг далечен и продължителен шум накара всички да погледнат на север: по бялото шосе, надолу из барира към воденицата слизаше безкрайна върволица коля, покрити с бели брезенти. Това беше военен обоз. И едвам сега забелязаха, че близо до селото бяха се спрели много войници. Те бяха насядали от двете страни на шосето и почиваха. Вече от няколко дни много войски идеха откъм Добруджа и отиваха някъде към Нови пазар и Шумен.

Засвири тръба и тоя сигнал се поде и повтори на много места по шосето. Войниците станаха, струпаха се отначало в безредни и многобройни купчини, имаше голям шум, но скоро всичко утихна и цялата тая маса изведнъж се прибра и стегна в правилна и дълга колона. Тръгнаха. Отново засвири тръба и, както по-рано, сигналът се поде и повтори едно след друго все по-назад. „По караулите свирят!“ – обясни горският. Всички бяха се насъбрали около него и отпуснали лъскавите си брадви към земята, гледаха към войската. Изведнъж откъм началото на колоната, където в мъглата на слънчевия прах ослепително се появяваха

някакви силни блясъци, засвири музика. Във вечерната тишина ясно се разляха металическите звуци, звънтяха медните зильове, бухтяха глухите удари на тъпана и безкрайната колона могъщо се полюляваше в ритъма на крачките. Над главите на войниците ярко блещяха в лъчите на занника набучените на пушките ножове. И пред това зрелище и горският, и дърварите, всички побелели вече хора, всеки един от които имаше по някой син на бойното поле, а в гърдите на самите тях тупаха стари солдашки сърца, тия хора забравиха работата си, стояха и гледаха захласнати.

Но вниманието на всички отново се обърна към коня на горския. Още при първите звукове на тръбите, животното трепна, отдели се от другите коне, пристъпваше неспокойно и се ослушваше. Сега конят беше дошел наблизко, спря се в сечището и наострил уши и високо издигнал главата си, гледаше към шосето. Нищо не беше останало от предишната му апатия, нечакано преобразен, той изглеждаше още по-висок и по-хубав. Нервни тръпки преминаваха по тялото му, лъснато като смола на слънцето, ноздрите му се раздуваха, очите му горяха и гледаха с тоя особен, някак унесен и скръбно-мечтателен поглед, какъвто имат породистите коне. Нова вълна от звуците на музиката ясно се разляха във въздуха, възторжени и призивни. Конят трепна още веднъж, изцвили, с привична и непринудена грация изви шията си, надигна опашка и с бърз тръс се понесе към селото, като все гледаше нататък и цвилеше.

Едвам сега горският разбра опасността. „Гя! Гя! – завика той подире му, като подлагаше фуражката си да го подмами. – Гя, Арап, гя!“ Но конят нито разбираше от тоя език, нито вярваше, че може да има нещо в празната фуражка на горския. Той не се обърна, не го чу. От селото излизаше навалица да посреща войските и звуците на музиката заглъхнаха във високо ура. При тая нова буря конят премина от тръс в галоп, закуца, но бързо се понесе нататък. Горският нахлупи фуражката си и се спусна и той след него.

В гората прекъснатата за малко работа се поде и бравите отново заечаха. Разпиленият табун си остана край гората и дребните кончета отначало се бяха загледали за минута подир големия черен кон, но както всякога, нищо не разбраха и равнодушно се заловиха да си пасат. А големият кон продължаваше да препуска през полето. До селото имаше повече от два километра. Това разстояние конят измина твърде скоро и стигна до шосето. Слънцето беше залязло вече и на червеното небе на заника се рисуваха черните редици на колоната. А горският, който беше останал много назад, видя да препуска и да се носи покрай тия редици

черният и грамаден силует на коня, а зад него блясъкът на ножовете по пушките ту загасваше, ту пламваше отново. Тъй конят премина надлъж покрай цялата колона, стигна до началото и и се изгуби. Все още свиреше музиката и се чуваше ура.

Беше се стъмнило вече, когато горският, капнал от умора и станал вир-вода, стигна в селото. Всичко беше утихнало, но улиците бяха пълни с войници. И от тях, и от свои познати горският разбра това, за което приказваха сега всички. Конят, след като беше преминал надлъж по колоната, като че беше търсил мястото си, до-де и се спря па няколко крачки от коня, на който яздеше командирът на полка. Опитаха се да го отстраня, но той пак се повърна. Тогава и на командира на полка, и на офицерите, и на войниците стана ясно какъв е тоя кон и какво беше го довело тука. Оставиха го и повече не искаха да му пречат. И като пазеше строго установената дистанция, както неведнъж беше правил това през дългата си служба на адютантски кон, той зае и остана на своето място в тържествения марш на полка през селото.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Иван Иванов или Елина Мирчева

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том първи, „Български писател“,
С. 1976. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7970>]